

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Capvt IX. De Effectibvs Evcharistiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

CAPVT IX.

DE EFFECTIBUS EVCHARISTIAE.

CONTROVERSIA I.

An Eucharistia aliquando per accidens conferat primam Gratiam ex opere operato.

881. **C**ertum est, per se loquendo, & spectatâ Eucharistiae primariâ institutione, non causare ex opere operato primam gratiam, hoc est, non iustificare peccatorem prout facit baptismus, & Penitentia. Nam ut ex S. Paulo constat, accedens debet se prius probare, & procurare statum gratiae, & qui accederet, licet attritus, cum peccato mortali cognito, peccaret mortaliter, ut asserit Trid. sess. 13 c. 2. & 4. Ratio desumitur ex ejus significatione, quae est per modum cibi spiritualis, & cibis autem ordinatur ad augmentum & nutrimentum, non ad vitam conferendam, cum eam supponat.

Restat ergo questio merè speculativa, an is qui accedit ad Eucharistiam, putans invincibiliter se esse in statu gratiae, & praeterea fuit attritus de omnibus suis occultis peccatis, vel de cognitis quidem, sed putat se esse contritum, & non habet copiam confessarij; item qui confessus est alicui quem putabat esse Sacerdotem & non erat &c. an, inquam, talis virtute Sacramenti Eucharistiae iustificetur ex opere operato, accipiens gratiam sanctificantem.

Prima sententia affirmat. Ita Richardus, Paludanus, Antoninus, Sotus, Suarez, Valent. Conink, Tanner, Becanus, Praepos. Arriaga, Philippus à SS. Trinit. Altera negat. Alexander, Bonav. Gerson, Gabriel, Major, Vasquez, Gaspar Hurtadus, Lugo, Dicastillo, Esparza, quam etiam amplexi sunt qui consecrunt Catechismum Rom. cum quibus

882. **DICO**, probabilius esse, primam gratiam nunquam conferri ab Eucharistia. Videtur mihi omnino esse S. Thomae q. 79. a. 3. non obstante quòd Adversarij indubitate pro se citent. Verba quae ejus mentem dubiam reddunt, sunt haec. [Potest tamen hoc Sacramentum operari remissionem peccati dupliciter, vno modo non perceptum actu sed voto &c. alio modo perceptum actu ab eo qui est in peccato mortali, cujus conscientiam & affectum non habet, fortè enim primò non fuit sufficienter contritus, sed devotè & reverenter accedens consequetur per hoc Sa-

cramentum gratiam charitatis quae contritionem perficiet, & remissionem peccati.] Quibus verbis non dicit D. Thomas, primam gratiam immediatè conferri ex opere operato ab Eucharistia, sed potius contrarium, scilicet, quòd (non quidem infallibiliter, sed ex misericordia Dei) quandoque intuitu Eucharistiae devotè susceptæ detur auxilium actuale, excitans illum hominem ad veram contritionem, & hac mediante conferri gratiam ex opere operantis.

Probatur Conclusio 1. Nullus effectus tribuendus est Sacramentis, nisi constet vel ex Scriptura, vel ex traditione, vel Patribus aut Concilijs: sed ex nullo capite constat Eucharistiam causare effectum de quo disputamus: ergo &c. Major patet: nam quae merè pendet ex arbitrio instituentis, non debent solà rationatione probari, sed colligi debent ex dictis capitibus. Minor probatur solutione objectionum, & ex adversarijs Suarez fatetur, non nisi per congruentiam posse probari suam sententiam.

Probatur 2. ex Patribus, qui non erant contenti solo putativo statu gratiae ad consequendum fructum hujus Sacramenti. S. Ambrosius lib. 6. in Lucam c. 9. [nemo, inquit, cibum accipit Christi, nisi qui fuerit antè sanatus, & illi qui vocantur ad cenam, prius vocatione sanantur.] Et infra. [Vbiq; ergo Mysterij ordo servatur, ut prius per remissionem peccatorum vulneribus medicina tribuatur.] Anselmus in verba S. Pauli. *Probat autem &c.* ait, debere peccatum prius per poenitentiam deleri. Quibus testimonijs non satisfacit dicendo cum Philippo à SS. Trinit. quòd loquantur PP. de eo quod fit per se: alioquin pari jure dicere posset aliquis, etiam per accidens posse iustificare attritionem, si quis putet se esse contritum, & omnia testimonia, quibus contrarium probari solet, eludet dicendo, ea loqui de eo quod fit per se.

Probatur 3. Illos solùm effectus causant Sacramenta, quos significant; sed Eucharistia non significat nisi gratiam nutritivam & augmentativam, utpote significans per modum cibi, neque alium effectum ex significatione hujus Sacramenti

M m m 3

agnovit

agnovit Florentinum dum ait, Eucharistiam causare omnes effectus vite spiritualis, quos causantibus naturalis.

Probatur 4. Si in casibus adversariorum Eucharistia causaret primam gratiam, tunc eam non causaret per accidens, ut ipsi volunt, sed per se: nam esto causaret eam ex secundaria intentione Christi, hoc tamen non sufficit ut dicatur causare per accidens: ea enim sola dicuntur causari per accidens propriè loquendo, quæ omnino præter intentionem operantis causantur, nempe quando principalis operans intendit, quantum in se est, certum aliquem effectum, sed aliunde fit, ut producat effectus nullo modo intentus, v. g. quando animal generans intendit generare sibi simile in specie, sed ex concursu alterius causæ impertinentis fit ut generetur monstrum: atqui Eucharistia non habet ullam virtutem nisi ex meritis & institutione Christi, nec ex eo quod habeat virtutem augendi gratiam, & hanc intendat, hoc ipso quasi concomitanter habet virtutem conferendi primam gratiam ex concursu alterius causæ, sed hanc virtutem deberet habere ex voluntate instituentis: ergo causaret primam gratiam per se & non per accidens.

883. Obijciunt 1. Testimonia quorundam Patrum, quorum verba refert & explicat Vasquez: loquuntur enim vel de peccatis venialibus, vel de præservatione à mortalibus, vel de extinctione penæ, vel de reliquijs mortalium quoad prava affectus, vel de Eucharistia ut est sacrificium impetratorium auxiliorum congruorum ad justificationem, vel denique in sensu S. Thomæ suprà explicato.

Obijciunt 2. Tridentinum s. 13. can. 5. ubi ait: [Si quis dixerit, vel præcipuum fructum hujus Sacramenti esse remissionem peccatorum, vel ex eo non alios effectus provenire, anathema sit.] Vbi, inquit Conink, videtur supponere, per hoc Sacramentum quandoque etiam remitti mortalia. R. Concilium agere ibi contra hæreticos dicentes, remissionem peccatorum esse præcipuum imò unicum ejus effectum: hoc ergo negat Tridentinum, præscindendo an secundarius illius effectus possit esse justificatio. Deinde, ut fatetur ipse Conink, potest Concilium intelligi de remissione venialium, quamvis nec hoc definiat. Denique advertit P. Esparza, hinc potius confirmari nostram sententiam; negat enim Concilium univèrsim remissionem peccati esse Eucharistiæ præcipuum effectum, atqui in casu quo adversarij volunt hunc effectum conferri, esset planè præcipuus ejus effectus.

Obijciunt 3. Baptismus & Pœnitentia sunt per se instituta ad dandam primam gratiam, & tamen si inveniant subjectum jam justificatum, conferunt augmentum gratiæ: ergo etiam contra Sacramentum per se institutum ad conferendum augmentum, potest conferre primam gratiam. R. Negando paritatem. Nam imprimis illa Sacramenta non causant in tali casu augmentum

Gratiæ per accidens, sed per se, & ex merito instituentis: Nam Baptismus est institutus ut aliquem constituat membrum Christi, live pœnis sit pœna si non, & conferat gratiam quæ sit radix aliorum specialium ad exercendas operationes bonas Christiani. Pœnitentia verò est instituta ad reconciliandum Deum offensum, quod potest etiam si jam sit reconciliatus, quia potest magis reconciliari: 2. Non valet consequentia, quia plus est conferre primam gratiam quam augmentum, ut in tr. de Gratia dictum est: 3. Quia in Baptismo & Pœnitentia, Gratia non est obiectum, sicut respectu Eucharistiæ peccatum & augmentum Gratia est obiectum.

Obijciunt 4. Extrema Unctio licet per se sit instituta ad tollendas reliquias peccati jam commissi, nihilominus potest ex probabili sententia una cum attritione delere etiam peccatum, & conferre primam gratiam, quo casu dicitur etiam facere contritum: ergo multo magis ad peccatum Eucharistia. R. Cum Card. de Lugo, hanc esse probabile de extrema Unctione, quia probabiliter est instituta ad tollendum quod reliquum est peccati seu culpæ seu penæ juxta dispositionem subjecti, & si quidem hoc facit, non per accidens sed per se id facit.

Obijciunt 5. Qui bonâ fide accedit, potest se esse justum, jam satisfacit præcepto quod exculcat S. Paulus. Probat autem scriptum hunc, nec enim tenetur se amplius probare: ergo nullum amplius habet obiectum: ergo consequenter effectum Sacramenti. R. Negando utramque consequentiam, quemadmodum ipsi adversarij tamen negare debent in casu quo quis ne quidem attritionem habuisset de peccato invincibiliter ignorato. Itaque illa bona fides excusat quidem à peccato in sumenda Eucharistia, sed non propterea est argumentum remoti obiecti; nec S. Paulus unquam dixit, eum qui se sufficienter probavit, hoc ipso consecraturum effectum, sed solum, quia non manducaturum sibi mortem, quia communi non erit peccaminosa.

CONTROVERSIA II.

An ambæ species majorem Gratiam conferant, quàm una sola.

884. Negativa est communis Thomistarum, quam ex nostris sequuntur Becanus, Gundez, Suarez, Conink, Canisius, Bellermann, Valentia, Henricus, Andreas Mendonça. Affirmativam tenuerunt etiam plures tam antiqui quam Recentiores: quos refert & sequitur Vasquez, Esparus Hurtadus, Præpositus, Lugo, Dicastillo, Castro Palao, Philippus à SS. Trinitate & apud nostro Palao, Philippus à SS. Trinitate & apud nostro Palao, Philippus à SS. Trinitate & apud nostro Palao. Utraque sententia est probabilis intrinsecè & extrinsecè, ut innotet ex difficultate sit electio. In affirmativam magis propendo. Pro qua affertur à Lugo & Dicastillo auctoritas Patrum Concilij Tridentini. Perse

anima Franciscus Blanco Archiepiscopus Compositellanus qui Concilio interfuit, testatus fuisse, hanc fuisse vnanimem omnium Patrum Concilii mentem, sed noluisse ante tempus definire, ne hæreticis præberetur anſa vociferandi. Hæc auctoritas eſſet proculdubio magni momenti, ſi ſatis authenticè probaretur, quod tamen citati auctores non præſtiterunt. Afferunt quidem P. Henriquez lib. 8. de Euchar. c. 44. §. 5. in Margine: ſed, vel habuerunt aliud exemplar quàm ſit meum, vel obiter hunc auctorem inſpexerunt: dicunt enim, quòd Henriquez tacito nomine meminerit Franciſci Blanco, cùm tamen conceptiſſimis verbis illum nominet, nec tamen dicat, fuiſſe vnanimem Patrum ſenſum, ſed ſolum, quòd multi ita ſenſerint, vnde ipſe Henriquez ſequitur contrariam ſententiam.

885. Probari ſolet affirmativa opinio 1. ex Tridentino, quod cum ageretur de Communione Laicorum ſub vna ſpecie, dixit: eos nullà gratià ad ſalutem neceſſarià defraudari: ubi ponderatur vox: *Neceſſaria*: non enim dixit ſimpliciter: *nullà gratià fraudari*, prout dicere debuiffet, ſi ſenſiſſet, non conferri maiorem gratiam, ſed addidit: *neceſſarià*, quo vocabulo videtur tacitè ſupponere, privari quidem aliquà gratià, ſed non neceſſarià ad ſalutem.

Reſponder P. Arriaga, hoc vocabulum adeo non obelle contrariæ & negativæ ſententiæ, ut potiùs inde confirmetur. Nam Concilium non potuit per Gratiam *neceſſariam* intelligere gratiam ſimpliciter neceſſariam, talis enim eſt ſola prima gratia, quam Euchariftia non conferit: ergo per Gratiam neceſſariam intellexit quemcunque gradum, qui ex ſe poteſt eſſe primus. Verum hæc interpretatio non ſubſiſtit: ſi enim Concilium hoc dicere voluiſſet, debuiffet vocem, *Neceſſaria*, penitus omittere, quia nihil ſignificaret, ſed tantum ad decipiendum inſerviret. Voluit autem Concilium per vocem, *Neceſſaria*, ſignificare Gratiam Eucharifticam, prout eſt radix auxiliorum non quidem phyſicè, ſed moraliter neceſſariorum ad perſeverandum in gratia, ut explicatum eſt ſuprà de Neceſſitate Euchariftiæ.

Meliùs alij reſpondent, Concilium noluiſſe præjudicare ſententiæ adeo probabili affirmanti, conferri plus gratiæ, & ideo addidiſſe *neceſſaria*: quaſi diceret: quidquid ſit, an priventur Laici aliquo augmento gratiæ, & quibusdam ſpecialibus auxilijs, quæ tamen non ſunt neceſſaria ad ſalutem.

Probatum affirmativa 2. auctoritate Clementis VI. qui ſpeciali favore conceſſit Regi Gallie communionem ſub vtraque ſpecie, & cauſam in Bulla (quæ tamen à P. Mendo quaſita non potuit reperiri) expreſſit; *ad majus gratiæ augmentum*.

Reſpondent adverſarij 1. Id eſſe intelligendum ex opere operantis. Sed hæc reſponſio vix videtur aptari poſſe menti Pontificis, nam Pontifex hanc rationem allegavit, quia Rex ob hanc rationem petiverat, non videtur autem Rex

vtramque ſpeciem petiſſe, ut ex opere operantis poſſet plus gratiæ conſequi; hanc enim ex ſola communionem ſpiritualem, & deſiderio Calicis conſequi poterat, abſque actuali ſumptione, quæ afſerebat magnam ſingularitatem.

Reſpondent 2. poſſe intelligi de augmento Gratia ex opere operato, propter maiorem diſpoſitionem & devotionem quam rex erat præmiſſurus, ſi vtraque ſpecies concederetur, quàm ſi vna tantum. Ita Arriaga. Sed contra. Hæc diſpoſitio debet eſſe actus liber: quis credat autem, quòd Rex ille ſe liberè & advertenter tepidiùs præparaverit ad Euchariftiam, eò quòd illi non niſi vna ſpecies dabatur, non ignarus in ea non minùs totum Chriſtum contineri, & ſe poſſe per maiorem diſpoſitionis intentionem etiam augmentum gratia conſequi, etiamſi vnam ſpeciem ſumeret? Verum quidem eſt, quòd ſumptio Calicis juvet ad devotionem continuandam dum ſumitur calix: ſed hæc diſpoſitio non ſervit ad augmentum gratia ex opere operato in ſententiâ adverſariorum, quia Gratia, ſecundum pleròſque eorum, ſtatim conferitur ſumptà hoſtià, & deinde nihil ex opere operato.

Reſpondet Arriaga 3. Pontificem tantum ut privatum Doctorem illam cauſam addidiſſe, quia fortè ſuit in hæc ſententiâ. Bene eſt: nec nos allegamus illius auctoritatem ut ex Cathedra definiētis.

886. Probatur Concluſ. 3. Ratione. Illos effectus cauſat Sacramentum, quos ſignificat, & econtra quos non ſignificat, non cauſat: atqui ſpecies panis & ſpecies vini ſignificant diverſos effectus, ita ut vna ſignificet aliquos, quos altera non ſignificat: ergo cauſant diverſam gratiam Sacramentalem, quæ ſit radix illorum diverſorum auxiliorum & effectuum. Major eſt certa, minor probatur. Species panis, ſeu, Corpus Chriſti ſub ſpeciebus panis, ſignificat ſpiritualiter effectus ſpeciales cibi ut cibi, & ſanguis ſub ſpeciebus vini & potùs ſignificat ſpeciales effectus vini & potùs, & econtra cibus non eſt aptus ſignificare effectus ſpeciales potùs, nec potus effectus ſpeciales cibi: ergo ſpecies panis & vini ſignificant effectus omnino diverſos. Antecedens patet ex verbis Chriſti, dicentis, *Caro mea verè eſt cibus, & ſanguis meus verè eſt potus*. Porro huiusmodi diverſos effectus non obſcurè indicat Eccleſia dum canit: *Dedit fragilibus corporis ſerculum: dedit & vitiſibus ſanguinis poculum*. alludens ad id quod canebat David ps. 103. Panis cor hominis confirmat, & vinum lætificat cor hominis. Eodem modo vocatur Calix inebriatio animæ. nam, inquit Lugo, ſicut ebrius redditur naturaliter inſenſibilis ad ferendos labores & tribulationes, præ temporali conſolatione, ita & anima per hunc calicem præ conſolatione ſpiritualem.

Hoc argumentum ſatetur Arriaga probabile eſſe, exiſtimat tamen habere claram inſtantiam in extrema Vnctione, cuius ſunt ſeptem diverſæ vñctiones, quarum quinque ex veriore ſententiâ ſunt

sunt de essentia Sacramenti, & earum quævis significat diversa auxilia & effectus, & tamen qui septem vñctiones accipit, non consequitur plus gratiæ, quàm qui tantum quinque accipit. Hæc tamen instantia non enervat argumentum, neque est paritas cum sumptione duplicis speciei. Disparitas est, quia Gratia quæ confertur per extremam vñctionem, non confertur per primam vñctionem, sed per ultimam, & illa est radix omnium auxiliorum & gratiarum actualium quæ petuntur in formis singularum Vñctionum, & illam causant omnes Vñctiones per modum vñus causæ totalis. At verò Gratia Eucharistica non confertur primum per sumptionem calicis, sed statim sumptâ specie panis, & deinde primum adhibetur sumptio calicis, quæ est significativa alicujus gratiæ non significativæ per species panis: ergo debet eam etiam causare.

Respondent alij aliter, & dicunt, spiritua-liter idem esse famem & sitim, idque ex pluribus Scripturæ testimonijs colligunt, exprimitur autem fames & sitis ut declaretur vehementia desiderij. quapropter utraque species eandem gratiam significat, sed non eodem modo. Neque hæc responsio mihi satisfacit. Nam aliud est, famem sedari, & sitim extinguere, & aliud: per illum cibum confortari, & exhilarari. cibus quadragesimalis etiam sedat famem, & aqua extinguit sitim; sed nec ille confortat valde, nec hæc exhilarat: panis autem

habet præterea vim confortandi, & vinum vim exhilarandi, & hi effectus significantur per illas species seorsim. ergo etiam fames & sitis spirituales sint idem, effectus tamen panis & vini sunt diversi, quia non sunt sola sedatio famis & sitis: ergo non solum diverso modo, sed etiam diversitas significant gratias.

Objicitur, ex nostra doctrina sequi, quod Laici defraudentur magno fructu quem consequerentur ex sumptione calicis. Quod refutatur, non est dicendum fraude fieri. Jure autem & gravissimis causis negat Ecclesia Calicem Laicis, & sic per accidens impedit in aliquibus fructum aliquem quem alioquin consequerentur: quod quidem non est in hoc puncto singulare, sed omnibus fatendum est fieri, dum negatur eadem communio eodem die, dum non nisi certo temporibus & locis permittitur hoc sacrificium celebrari, dum illud negatur pueris &c. Causæ autem negandi calicem erant gravissimæ. 1. periculum effusionis, quod nulla morali diligentia cavetur: terat, & cedebat in gravissimam irreverentiam hujus Sacramenti: hocque docuisse experientiam apud Bohemos; testatur P. Dicastillo se à non paucis superstitibus audivisse. 2. multorum hominum. 3. error plurimorum & fere omnium, qui tenebant utramque speciem, quod putarent sub vna specie non esse totum Christum.

